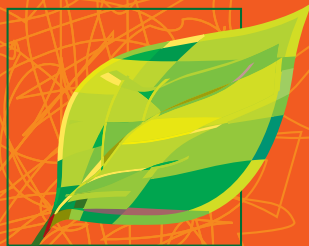

UNIÓ DE PAGESOS

fem vida,

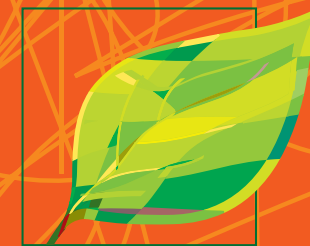
COMPTAM AMB EL MEDI AMBIENT

UNIÓ DE PAGESOS

fem vida,

COMPTAM AMB EL MEDI AMBIENT

LLIBRES I WEBS

www.gencat.cat

Medi Natural

En l'apartat de Medi natural de la pàgina web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural hi podem trobar informació relacionada amb els Espais Naturals de Catalunya i la legislació que els afecta, així com cartografia de tots els espais inclosos dins del PEIN.

Parcs de Catalunya

Pàgina web de la Generalitat de Catalunya on hi ha informació dels espais naturals de protecció especial de Catalunya. Com es gestionen el parcs, els instruments de planificació de cada parc i la Xarxa de parcs naturals de Catalunya.

Xarxa Natura 2000

Pàgina web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya. Podem trobar-hi informació relacionada amb tots els espais inclosos a la xarxa Natura 2000, les espècies amenaçades per cada espai i cartografia. També podem trobar més informació a: <http://www.marm.es/es/biodiversidad/temas/red-natura-2000/>

http://sima.gencat.cat/Visors/PEIN_XN2000/Inici.html

Geoinformació - Espais Naturals Protegits de Catalunya

Aplicació cartogràfica de la Generalitat on podem observar els mapes dels diferents espais naturals.

www.diba.es/parcsn/parcs/home.asp

Diputació de Barcelona

Pàgina web de la Diputació de Barcelona en la qual podem trobar informació de la xarxa de parcs naturals de la Diputació de Barcelona. Des d'aquesta pàgina podem anar a la pàgina web de cadascun dels parcs i també trobar informació dels ajuts.

www.ddgi.cat

Diputació de Girona

Pàgina web de la Diputació de Girona en què podem trobar informació sobre el Parc natural del Montseny i els ajuts que des de la Diputació s'ofereixen.

<http://reddeparquesnacionales.mma.es/parques/index.htm>

Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí

Pàgina web de la Red de Parques Nacionales en la qual s'hi inclou el Parc Nacional d'Aigüestortes i l'Estany de Sant Maurici. Podem trobar informació sobre la gestió del parc i les seves característiques.

<http://ichn.iec.cat/>

Institució Catalana d'Història Natural

Pàgina web on podem consultar el llibre: *Protegits, de fet o de dret?*

És una publicació de la Unió de Pagesos

www.uniopagesos.org

Coordinació: Roser Costa i Pere Alberola. Serveis Tècnics. Unió de Pagesos. -

Redacció: Laura Magem. Àmbit Rural SL - Edició: Edicions La Terra SL

Disseny: Enpresa Comunicació, SL - Impressió: Imprimeix - Dipòsit Legal: B-33.090/80

Juny 2011

Amb el suport de la Direcció General del Medi Natural i Biodiversitat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura, Ramaderia,
Pesca, Alimentació i Medi Natural

Els espais naturals protegits i l'activitat agrària

La necessitat de conservar el patrimoni natural ha portat a la creació de diferents figures de protecció que vetllen per mantenir-lo des de diversos punts de vista: geològic, d'hàbitats, d'ecosistemes, paisatgístics, etc. A partir de l'any 1992, en què s'aprova el Pla d'Espais d'Interès Natural, el nombre d'hectàrees (terrestres i marítimes) protegides del territori català va créixer molt, fins assolir el 30% de la superfície total catalana. Aquest fet provoca que moltes explotacions agràries quedin ubicades

dins d'alguna d'aquestes figures de protecció i, per tant, subjectes a les limitacions que estableix la normativa que afecta a cada espai concret.

Aconseguir la protecció dels valors naturals ha d'ésser compatible amb les activitats humanes que s'hi realitzen i amb l'aprofitament adequat dels recursos existents, per tal que no desapareguin les activitats que fins ara s'hi han dut a terme i que han permès l'existència d'uns determinats hàbitats i les seves espècies.

El 30% de la superfície total catalana són Espais d'Interès Natural

INFORMACIÓ TÈCNICA

El Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) estableix un conjunt d'espais protegits, dins dels quals trobem:

- Espais Naturals de Protecció Especial (ENPE)
- Espais inclosos a la xarxa Natura 2000

Existeixen dos instruments per tal de planificar i gestionar els espais naturals:

- Pla especial de protecció del medi natural i el paisatge. Ordena i gestiona el patrimoni natural d'un indret concret. La seva vigència és indefinida.
- Pla rector d'ús i gestió. Desplega i desenvolupa el Pla especial per tal de consolidar la protecció de l'espai. La vigència màxima és de 6 anys.

Les normes de cada espai poden regular aspectes relacionats amb:

Ordenació del sòl: règim urbanístic, planejament municipal, transferències, segregacions de terreny.

Activitats permeses i no permeses: respecte l'activitat agrària, limitacions a la ramaderia, a l'agricultura de regadiu.

Construcció i edificació: on es pot edificar, reducció de l'impacte visual, adequació dels espais exteriors de l'edificació, reformes, ampliacions, tancaments.

Protecció dels sistemes naturals i del paisatge: patrimoni geològic i dels sòls, recursos hídrics, ambient atmosfèric, zones humides, hàbitats, fauna, flora i vegetació, connectivitat ecològica, paisatge, patrimoni cultural.

L'òrgan gestor és el responsable de vetllar per la conservació dels parcs i proposar mesures, aprovar les memòries d'actuació, elaborar els pressupostos, coordinar les actuacions de les diferents administracions en el parc, promoure la millora de les condicions de vida de les persones que viuen en el parc, entre d'altres. En la seva composició que no és homogènia, hi ha representants dels departaments de la Generalitat amb competències al parc, dels ajuntaments i administracions locals, diferents tipus d'associacions (naturalistes, excursionistes, ADF), i en alguns casos de les organitzacions professionals agràries.

[ASPECTES AMBIENTALS]

Les activitats agrícoles i ramaderes realitzades amb responsabilitat i coherència amb el medi ambient reporten beneficis en el seu manteniment. La desaparició de l'activitat per manca de rendibilitat econòmica pot comportar l'avançament de les principals amenaces que planen sobre el medi:

Risc geològic (inundacions, erosió, desprendiments, inestabilitat de vessants). Es poden minimitzar amb una gestió correcta del territori, i això s'aconsegueix amb la presència de persones que en tenen cura.

Risc d'inflamabilitat. La major part de les zones protegides presenten un risc alt d'incendi, exceptuant les zones humides; la gestió dels boscos és la principal garantia de poder disposar de boscos sans i amb totes les mesures a punt de lluita contra el foc.

Pressió urbanística. L'activitat agrícola actua com un fre a la urbanització, com sol passar amb l'agricultura de les zones periurbanes.

[ASPECTES ECONÒMICS]

La línia d'ajuts per al finançament d'actuacions en els espais naturals protegits de la Generalitat de Catalunya es divideix en tres línies:

- Ajuts als espais naturals de protecció especial.
- Ajuts als espais del PEIN, als espais de la xarxa Natura 2000.
- Ajuts a les zones humides.

Per cada línia, les actuacions subvencionables solen ser de manteniment i inversions en edificis i equipaments, desbosc forestal i educació ambiental, de maneig d'hàbitats, de protecció, restauració i millora del patrimoni natural i d'ordenació dels usos públics i difusió dels valors ambientals.

Les diputacions també atorguen ajuts i subvencions per a les explotacions que es troben amb més del 50% de la superfície dins de la zona protegida. Cada diputació disposa de bases pròpies d'ajuts, però en general van dirigits a les explotacions forestals i a les explotacions agrícoles i ramaderes, a la millora d'hàbitats i restauració del patrimoni arquitectònic, a l'establiment de reserves forestals i a les empreses de serveis.

[ASPECTES LEGALS]

Les figures de protecció dels espais naturals a Catalunya són diverses, atorguen diferents nivells de protecció i un mateix espai pot estar inclòs en diferents instruments de protecció.

Des de 1992, amb l'aprovació del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN; Decret 328/1992) com a pla territorial sectorial, es va establir una protecció bàsica, de tipus preventiu a un gran nombre d'espais. Actualment inclou 166 espais amb una superfície de 977.108 ha, tot i que només 16 espais disposen d'un pla de protecció del medi natural i del paisatge aprovat, no obstant alguns dels espais estan inclosos en l'àmbit d'una figura de protecció especial.

Un nivell més elevat de protecció són els espais naturals de protecció especial, que inclouen les figures de Parc Nacional, Parc Natural, Paratge Natural d'Interès Nacional i Reserva Natural Integral (Llei 12/1985, d'espais naturals) i que sumen un total de 24 espais, amb una superfície protegida de 252.260 ha. L'administració promotora de la protecció dels espais pot ser la Generalitat o l'administració local.

Un altre nivell de protecció és l'establert per la Unió Europea amb l'aprovació l'any 1992 de la Directiva d'hàbitats i la creació de la xarxa Natura 2000, que està formada per dos tipus d'espais:

- Zones especials de conservació (ZEC)
- Zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA)

La Directiva d'hàbitats estableix que cal la conservació dels espais de Natura 2000, però no crea cap figura de protecció concreta. Per aquest motiu, a Catalunya es protegeixen aquests espais mitjançant la inclusió al PEIN. La superfície terrestre inclosa a la xarxa Natura 2000 és de 976.393 ha.

Entrevista a Àngel i Albert Falgarona, ramaders d'una explotació situada en el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa

“Si ho sabem fer bé, ens és favorable, sempre que tinguem clar que hem de posar en valor els nostres productes”

Parlem amb l'Àngel i l'Albert Falgarona de Mas Claperols, una explotació ramadera de vaques lleteres i cabrum de la comarca de la Garrotxa, situada dins del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

Quines són les característiques especials d'aquesta àrea de protecció?

Per a nosaltres la major riquesa de la nostra zona són el seu entorn natural i la seva gent, sense la qual el modelatge del paisatge i l'entorn no seria possible, per això creiem que tota iniciativa de preservació o de regulació d'un medi natural ha de tenir com a premissa que el sector primari és cabdal per el desenvolupament d'un territori.

En quin moment la vostra explotació va quedar inclosa en una zona protegida?

Des dels inicis, l'any 1982, hem estat dintre de la zona de protecció, ja que estem a uns escassos 200 metres del volcà de Claperols, que també dóna nom a la casa. Al començament es va crear una oposició frontal d'alguns sectors al procés de preservació. Segurament va ser per culpa d'una mala informació als afectats i possiblement per un enfocament excessivament ecologista o naturalista, que donava més valor a certs aspectes naturalistes que no pas a les persones que havien mantingut i creat aquell entorn durant dècades. Per sort, però, amb el temps la visió ha anat canviant i ambdues bandes han entès

que una simbiosi els pot ser molt favorable. Paradoxalment, el que pretenia ser un element de protecció ha acabat essent un reclam, moltes vegades positiu, ja que ha fixat molta gent al territori a través del turisme i empreses derivades. Però també fa qüestionar si és lògic que un espai protegit s'ompli de milers de persones com si fos un parc d'atraccions, crec que cal reflexionar on cal posar el límit.

Actualment, quines són les limitacions a què esteu subjectes per estar dins la zona del parc natural?

Actualment hi ha un bon clima de col·laboració i sí que és cert que a l'hora de fer obres o ampliar l'explotació has de complir certes condicions d'impacte ambiental i paisatgístic; disposem d'una línia d'ajuts bastant important que esperem que sobrevisqui a les retallades del govern. De fet és lògic que si hi ha algun encàrrec aquest sigui compensat, ja que de vegades no ens deixen fer les instal·lacions segons requeririen els criteris tècnics o agronòmics, sinó que es prioritzen aspectes d'estètica, i això no és bo.

Per la resta no crec que hi hagi gaires diferències amb cap altra explotació de fora del parc natural.

Heu hagut d'adaptar la gestió de la vostra explotació per compatibilitzar-ho amb les normes del parc natural?

No, les normes que ens venen d'altres estaments són tant amplies i restrictives que no crec que a nivell de parc natural ens afecti.

Foto Mas Claperols

Caldria més representació dels sectors del territori en l'òrgan rector

Tot i que al principi de l'aplicació de les zones vulnerables pel tema dels nitrats aquí no érem zona vulnerable, ja se'ns va aplicar la limitació de les 170 unitats de nitrogen per hectàrea en comptes de les 210, però pel que fa a les tasques diàries no és apreciable.

Hi ha hagut un increment de la complexitat en la gestió de l'explotació?

Com ja he dit, en principi no, ja que actualment hi ha un esperit col·laborador dels tècnics del parc no pas sancionador o de control, per la qual cosa moltes vegades som tots plegats qui mirem de solucionar els problemes. Per altra banda, creiem que caldria més representació dels sectors del territori dins l'òrgan rector, que és qui pren les decisions en l'àmbit del parc.

En general, com creieu que poden afectar les mesures de protecció a la viabilitat de les explotacions?

Jo diria que, si ho sabem fer bé, en molts aspectes ens serà més favorable a nosaltres, que som explotacions petites dins d'un espai protegit, més que no pas si estiguéssim fora, sempre que tinguem clar que hem de posar en valor els nostres productes, saber utilitzar el fet d'estar en un espai privilegiat per comercialitzar-los i no haver de dependre de les grans xarxes de mercat que ens oprimeixen. Per tant, en aquest sentit hi ha una oportunitat i una fortalesa, més que una amenaça o una debilitat.

Quina valoració en feu d'estar dins d'un parc natural?

En principi jo diria que un cop fetes les sumes i restes pertinents hi sortim guanyant, però sempre seria bo per a nosaltres i per a l'espai protegit que això

Hem de posar en valor els nostres productes i utilitzar el fet d'estar en un espai privilegiat per comercialitzar-los

millorés, ja que un país ric no és aquell que té molt de turisme, sinó el que és capaç de crear riquesa ja sigui a partir d'un tros de terra i fer-ne aliments o criar bestiar per alimentar la gent, sempre que això no representi una amenaça per al propi sector, i per això és bo que algú ens vigili una mica.

